

11. A husvétí angyalok.

Alapige: Lukács 24. r. 4—6. v. „És lőn, hogy mikor ők e felett megdöbbenének, ime két férfiú álla melléjük fényes öltözetben. Mikor pedig megrémülvén a földre hajtották orcájukat, mondának nékik: Mit keresitek a holtak között az élőt! Nincsen itt, hanem feltámadott.“

Nagy áldás, isteni jótétemény volt az az örömuzenet, melyet a karácsonyi angyal hozott a bethlehemi szép mezőkön nyájaikat legeltető pásztoroknak s általuk az egész emberiségnek. Ez örömuzenet hallatára a lelkek mélyén lappangó titkos sejtelmek élő reménységgé, a hosszú idő óta táplálkozó szent várakozások valósággá s az emberiség jövődjéért aggódó lelkek nemes fájdalma boldogító örömmé változott át. Megszületett Jézus! Oh milyen lelkesült örömmel keresték fel a jászolybólcsőt a pásztorok és tudósok! Mennyi édes reménységet ébresztett az a keleti láthatáron feltűnt fényes csillag!

De mind ez a sok öröm, sok remény és várakozás csak rövid időre fellobbanó láng. Csak futó csillag, mely káprázatba ejti az embert, de azután oda lesz az enyészet sötét éjszakájába. Egy szép álm, amely után annál keservesebb a valóra ébredés. A Golgota keresztje kiméletlen kegyetlenséggel törte le a legszebb reményeket. Jézus gyorsan bekövetkezett halálával a szépen zöldelő vetések kietlen pusztasággá változtak; az örömtől, a nagy várakozástól és bizalomtól dagadó keblek üressé lettek. Istennek drága ajándéka a gyarló ember kezében csalódásnak és boldogtalanságnak a forrásává változott. A keleti csillag elhomályosult. A bethlehemi mezőkön senki sem hallgatott többé az isteni üzenetet hozó angyalokra.

Amikor aztán a karácsonyi angyal szava elveszett a semiségbe, amikor a hitében és reményében csalódott ember csüggedten, rémülten és kételkedve állotta körül Jézus sírját: akkor ismét, mint mennyei zene megszólaltak a husvétí angyalok. Hangjuk, mint vihar után a szivárvány, derüt hozott az

aggodalomtól elsötétült homlokokra. Mint éles trombita-hang, talpra állította a csüggeteg szíveket s mint langyos, nyári eső a lankadt növényzetet, új életre ébresztette a hervatag reményeket. Honnan jöttek ezek a hangok? Talán a sötét sírboltból, amely minden örömeiket és reményüket magába zárta? Vagy talán visszhangja lett volna a saját keblüknek, amely olyan pusztává lett, mint a viharverte mező? Vagy talán Isten teremtő szava csendült meg ismét a végtelen mindenségben, hogy amit a sátán elrontott, azt mindenható szava helyrehozza s hogy a rom és pusztulás helyén ismét élet és áldás fakadjon? Mind-egy. Az alapige szavai szerint: „íme két férfiú álla melléjük fényes öltözetben. Mikor pedig megrémülvén, a földre hajtották orcájukat, mondának nekik: „Mit keresitek a holtak között az élőt. Nincsen itt, hanem feltámadott.“ Ez egy új kijelentés. A husvéti angyalok által hozott új evangelium. Ébresztője a szunynyadó lelkeknek. Kovásza az istenországának, amely nekünk is reményünk, örömünk és boldogságunk földi életünk bizonytalansága és sokféle csalódásai közben.

* * *

A test és a lélek, az anyag és a szellem örökös ellentmondásai között vergődünk e földi életben. Testünk a földből lett, azt e föld táplálja s majd ismét földdé lesz. Ez a tudat annyira a földhöz köti lelkünket is, hogy arról fölemelkedni alig tud. A láthatatlan lélek elveszíti erejét s hajlandók vagyunk elhinni, hogy csak az az igazi valóság, amit kézzel foghatunk, szemmel láthatunk. Az anyag minden e teremtett világon s minden egyéb üres ábránd és haszontalan képzelődés. Még mindig olyanok vagyunk, mint a kis gyermek, aki kézzel fogható tárgyakkal támogatja ingatag, tapogatózó lépéseit. Ha aztán földi bálványainkban csalódunk, ha a durva anyag nem adja meg azt, amit keresünk: a lélek békéjét és nyugalalmát; ha a tárggyal együtt, amelyhez görcsösen ragaszkodunk, a földre zuhanunk: akkor sírunk, mint a kis gyermek, panaszkodunk és kétségbeesünk, mint aki mindenét elveszítette. Nincsen kedvünk e földi élethez, amelyben csak siralomvölgyet látunk.

S a beborult égen nem látunk egyetlen csillagot, mely kivezető utat mutatna a sötét éjszakából.

Fájdalmunk, csalódásunk és kétségbeesésünk e nehéz órájában jelenik meg a husvétii angyal, mint az édes anya a földre zuhant, síró gyermeke mellett s biztatva, törülgeti könnyeinket s mondja: „Miért is keresitek az élőt a holtak között? Ne legyetek többé gyermekek, hanem legyetek emberek és keresztények! Ne külsőségekben, ne a test bálványáiban keressétek életetek üdvét, amelyet minden pillanatban az élet elrabolhat tőletek. Tekintsetek önmagatokba. Ott látni fogtok más törvényt, mint a test törvénye. Ott találni fogtok egy égi szikrát, mely bármilyen kicsiny és láthatatlan, mégis az a hivatása, hogy meggyőzze ezt a világot. Ez a parányi szikra, a ti lelketek, a ti lényetek, a ti emberségetek, a teremtő Istennek egy kis paránya tibennetek. Ez a ti életetek, a ti akarásotok, a ti hitetek, a ti reményetek és szeretetetek. Ennek a törvényét kövessétek. Ez akkor tesz a leggazdagabbá, mikor mindent elveszítettetek. Akkor boldogít, amikor sírtok. Akkor elégít meg, amikor éhezitek és szomjuhózzátok az igazságot. Akkor magasztal fel, amikor magatokat megalázzátok. Akkor tesz e föld örökösévé, amikor békességre igyekeztetek. Akkor nyitja meg a mennyországot, amikor e földön üldöznek, háborgatnak és nyomorgatnak az igazságért. Elveszíthettek mindent a földön. Csalódhattok leghűségesebbnek hitt barátaitokban. Elárúlhatnak azok, akik veletek egy tálba mártottak. A hatalom és hirnév magaslatáról alázuhanhattok a nyomor mélységébe. Kincseiteket megeheti a rozsdá és a moly, ellophatják a tolvajok. Testeteket tűzre vethetik. De egyet: a ti lelketeket semmiféle hatalom el nem veheti tőletek. Ez az élet, amely legyőzi a halált, amely erősebb a koporsónál. Ez a csira, amelyből kihajt a halhatatlanság terebélyes fája. Azért sohase a külső romokban, a szétpattant burookban, az enyészetnek indúlt tetemekben keressétek az életet. Az nincsen ott, mert feltámadott. Ezt mondják a husvétii angyalok.

* * *

Az erény és a bűn, az igazság és a hamisság, a világos-

ság és a sötétség, Isten és a sátán örökös harcot vívnak egyik a másikkal. Ne, óh ne nézzétek ezeket a harcokat. Ne merüljete mélyen a történelem és az élet eseményeinek a tanulmányozásába, mert eszete nagyon szomorú tényeket állít lelketek elébe. Azt hallottuk szülőinktől, azt tanultuk gyermekkorunk óta, hogy az erénynek győznie s a bűnnek buknia kell; hogy az ártatlanok el nem veszhetnek s az igazság dicsőségére van a népeknek és nemzeteknek. És mit tapasztalunk akkor, amikor érett ésszel és nyitott szemmel járunk e világban? Azt, hogy éppen az emberiség legjobbjai szenvedtek a legtöbbet. Hogy a kereszt, a máglya, a vérpad éppen azokért volt felállítva, akik önmagukat megtagadva, a mások boldogítására, az eszmék és igazságok hirdetésére szentelték életüket. Azt, hogy a becsületet elnyomja a pénz hatalma; az alázatosságot lábbal tiporja a tekintély ereje, a hűséget háttérbe szorítja a nagyhangú önzés, a lelkes szándékot megöli a feltűnni vágyás. Azt, hogy míg az igaz szenved és nélkülöz, addig a hamis bőségben él és dobzódik, amíg a szorgalmas és nemes munkásnak nincsen betevő falatja, addig a dologkerülő naplopók meggazdagodnak, amíg az őszinte, igaz lelkek ki vannak tagadva a társadalomból, addig a szolgalelkű hízalgők vezető szerepet visznek, amíg az igazság hős bajnokai börtönökben ülnek, addig a megalkuvók uralkodnak. Ebben a felfordúlt világban nem is várjuk, nem is keressük annak a jézusi szeretetnek az uralmát, amely a magáéból áldozni, az ellenségnek megbocsátani, lemondani s jót cselekedni tud. Miért is várnók és keresnők ott, ahol a legközönségesebb emberi jognak s a legtermészetesebb igazságnak sem tudunk érvényt szerezni?!

Csoda-e, ha ezeket látva, elfog a kételkedés s mint a hitükben csalódott tanítványok, fejünket a földre hajtjuk. De az ilyen kísérteties, nehéz óráinkban ismét megjelennek a husvéti angyalok az ég üzenetével s biztatólag szólnak: Fel a fejekkel és szívekkel csüggedt lelkü emberek! „Mit keresitek az élőt a holtak között?” És rámutatnak Judásra, aki kétségbeesésében felakasztotta magát, Péterre, aki nagy keservesen síra. És elvezetnek a Jézus keresztjéhez, amely győzelmi jelvényé lett, a lepecsételt sírbolthoz, amely a halhatatlanság útjává válto-

zott. Kitárják előttünk az eszmének és igazságnak győzelmes útját, amelyet a világ hatalmassainak pusztító fegyverei között az elfogúltság és szűklátókörűséggel szemben immár csaknem 2000 év óta leverhetetlenül készít magának, hogy istenországává varázsolja ezt a bűnös világot. És megcsendülnek lelkünkben Jézus szavai: „Én élek és ti is éltek.“ S a sötétség, mely eddig elfogott, tündöklő világossággá változik s hitünkben megerősödve mondjuk: „Legyen hála Istennek, aki adott nekünk diadalmat, a mi Urunk, Jézus által.“

* * *

Az élet és a halál, az enyészet és örökkévalóság, a múlandóság és halhatatlanság nagy kérdései mindig foglalkoztatták az emberi gondolkozást. S bár bölcsek, tudósok és valásalapítók sok szép elméletet állapítottak meg, hogy a látszólagos ellenmondásokat legyőzzék, azért értelmünk mégis olyan nehezen tud megállapodni s lelkünk megnyugodni e nagy kérdések megfejtésében. Mert mit látunk és mit tapasztalunk? Azt, hogy az enyészet és a múlandóság vas törvénye halálos következetességgel gázol át mindenen, amit az ember valaha nagy-nak látott s örökkévalónak képzelt el. A hajdani büszke nemzetek, amelyek a félvilágot uralták, letűntek a történelem folyamán s ma csupán könyvekből olvasunk egykor virágzott dicsőségükről. Az építészet és művészet remek alkotásait sem kímélte az idő hatalma. Hol vannak Babylon erős falai, Róma és Áthén nagy alkotásai, amelyek egykoron az emberi nagyságnak és teremtő erőnek voltak csillogó hirdetői? Vagy talán az ember áll fölötte az örök enyészetnek. Gondoljatok vissza a hatalmas uralkodókra, a rettegett Cézárookra, akiket bámúlt a világ; a tudományok és művészetek képviselőire, akik korukban messzire világítottak; a prófétákra és apostolokra, akik életüket áldozták az igazságért. Láttok-e ma egyet is közülök? Tekintsetek be a sírok üregébe. Por és hamu van ott csupán. Vegyétek fel a porokat, amelyekre az egykor élő és dobogó szívek bomlottak fel. Melyik az, amelyben egykor önfeláldozó szeretet lakozott és melyik az, amelyben a gyűlölet tüze lán-

golt? Mi különbség van itt az ajak között, amely az igazságot hirdette és a között, amely azt megtagadta? Miért ábrándoztok hát örök életről, halhatatlanságról, amikor lépten-nyomon az elmúlás, a halál jeleivel találkoztok?

És amikor szomorú, lehajtott fejjel így töprengünk sorsunk jövője felett, akkor ismét megjelenik a husvéti angyal s diadalmasan mondja: „Mit keresitek az élőt a holtak között? Nincsen itt, mert feltámadott.“ A saját szemeitek csalnak meg titeket. A változás és átalakulás még nem jelent megsemmisülést. Akik a testet megölik, nem ölhetik meg azok a lelket. Az élet lényege és értéke pedig a láthatatlan lélek, mely a halál után, mint fészket vesztett madár, magasabb tájakra száll. Azért „boldogok, akik nem láttak és mégis hittek.“ Avagy ki látta azt a titkos erőt, mely a tél ridegségét a tavasz enyhe fuvallatává változtatja át? Vagy a földre hullott magból élő csirát s a csirából illatozó virágot teremt? Ki foghatná meg a hajnal amaz első sugarát, mely az éj sötétségét áttöri? Láthatatlan útakon bár, de él a lélek, működik a szellem, amely előbb-utóbb kivívja a maga diadalát. Ámen.

12. Én élek, ti is éltek.

Alapíge: Ján. 14. r. 19. v. „Még egy kevés idő és a világ nem lát engem többé, de ti megláttok engemet, mert én élek s ti is élni fogtok.“

Sok csalódás és szenvedés keseríti meg életünket e földön. De bármilyen súlyosak legyenek földi keresztjeink, azért mégis valljuk a régi bölccsel, hogy „édes ez a világ és jó a mi szemeinkkel nézni a napot.“ Sőt még a mennyország fényessége után esengő vakbuzgó lélek is, aki siralomvölgynek nevezi ezt a földet, az indulás előtt itt maradni szeretné. Az élet ösztöne olyan erős bennünk, hogy a sorscsapások és nehéz megpróbáltatások ki nem ölhetik belőlünk. És, ha van az élet-

ben egy állandó rémünk, amely mint az árnyék a testeket, úgy kísér végig a sírig, ez éppen a halál gondolata. Ez az, ami megzavarja legvidámabb perceinket s megkeseríti legédesebb óráinkat. „Por vagy és porrá kell lenned“, ez isteni határozat, mint nehéz kő, nyomja lelkünket s súlya annál elviselhetetlenebb, minél inkább gyöngül az életerő. Minden kereszt hordozását lassankint megszokjuk, minden csalódásba apránként bele-törődünk, de a halál gondolata mindig nyomunkban van. Az emlékezés, a magunkba szállás egyes pillanataiban kitarúl előttünk a múlt kapúja. Ott látjuk gyermekkorunk kedves emlékeit, reményünk és szeretetünk tárgyait. Megelevenülnek munkáink, törekvéseink, vágyaink. Mindmegannyi kedves emlék, amelyek olyan édesen marasztanak, hogy velük maradjunk, bennük éljünk. Majd pedig képzeletünk megfesti a rózsaszínű jövőt, amelyben feltűnik a vágyak megvalósulása, a munka áldása, a hűség jutalma s amelynek tündérkertje ismét olyan biztatólag int felénk s csábítólag marasztal. Mind hiába. A halál gondolata reá vetíti sötét árnyékát emlékeinkre és reményeinkre.

Ne várjuk azt keresztények, hogy életünk ettől a felhőtől teljesen mentes legyen. Hozzá tartozik az az élet termékenységéhez, éppen úgy, mint a felhő a természet összhangjához. Az állandó napsugár elperzseli a vetéseket s megöli a növényzetet. Aki született, annak meg is kell halnia s a halállal járó természetes változás alól semmi váltság-díjjal magunkat meg nem szabadíthatjuk. De a mai nap emléke mégis fényt derít a halál gondolatától elborúlt lelkünkre. Jézus szól: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki én bennem hiszen, ha meghal is él.“ És amikor a sírok között járunk, amikor az enyészet és múlandóság szomorú jeleit látjuk, ő akkor is diadalmasan szól: „Én élek, ti is élni fogtok.“

* * *

Jézus él. Igaz ugyan, hogy testi pályafutása csak 33 évig tartott. Ekkor utólérte a nagy szellemek sötét tragédiája. Ellen-ségeinek a féltékenységé, egyik tanítványának az árulása a Golgota keresztjére juttatta, ahonnan a hálás kegyelet egy sír-

boltba helyezte el. Teljesen emberi sors, földi igazságszolgáltatás. De azért ki mondja ma, hogy Jézus halott? Van-e erő, amely a történelem folyamán nagyobb hatást és több eredményt mutatott volna fel, mint Jézus lelki ereje. Amikor testét a sír sötét mélységébe helyezték, nehéz kővel elzárták, lepecsételték és fegyveres katonákkal őriztették: akkor is diadalmasan föltámadt lelke fölvidította s új tevékenységre sarkalta az elárvult és csüggetek tanítványokat, akik nagy lelkesedéssel hirdették: „Föltámadott az Úr bizonnyal.“ Amikor az élő és munkálkodó lélek ellen ismét hatalmas császárok adtak ki rendeleteket s fogtak fegyvert annak megsemmisítésére, amikor híveinek ezrei a kegyetlen vadállatok vagy a kiélesített pallósok áldozataivá lettek, akkor ismét győzelmesen jelent meg az üldözött lélek s merészen hirdette: „Ne féljete azoktól, akik csak a testet ölik meg, de a lelket meg nem ölhetik.“ És amikor a betük börtönébe zárták az ő élő lelkét; amikor zsinati végzésekkel s szépen kikerekített gyűlési határozatokkal vagy pápai átok-bullákkal akarták feltartóztatni szabad szárnyalását, akkor ismét még magasabbra emelkedett, honnan új erőből duzzadva hirdette a bámúló világnak: „A betü megöl, lélek az, ami megelevenít“ s a reformátorok által felszakította a titkosan lepecsételt irásokat. Amikor pedig az anyagból új bálványt csinált az ember; amikor a pénz hatalma elnyomta a lélek szárnyalását s az arany csillogása elhomályosította az evangelium igazságait: ismét ott termett Jézus s a földi javak után sovárgó világnak fülébe kiáltotta: „Mit használ valakinek, ha mind e világot megnyeri is, de lelkében kárt vall?“ Ki mondja hát, hogy Jézus nem élt állandóan hívei között a kereszténység lefolyt századaiban?

De él ma is. Él azokban az igazságokban, amelyekről maga mondotta: „Az ég és a föld elmúlnak, de az én beszédeim semmiképpen el nem múlnak.“ Él abban az istenországában, amelyet ő alapított s amelynek ma is ő a királya. Él azokban a lelkekben, amelyek az általa gyújtott világosság fényénél keresik üdvösségüket. Ha azért ebben a mi, sok tekintetben megbomlott világunkban is akadnak egyesek, akik a testvériség zászlóját lobogtatják országokon keresztül, akik nem

csak hirdetik, hanem gyakorolják is a parancsolatot: Szeressed még ellenségedet is s imádkozzál azokért, kik tégedet háborgatnak és kergetnek; akik önmaguk megtagadásával is az üldözött igazság védelmére kelnek vagy résztvevő szívvel hajolnak le, hogy az ártatlanul elnyomottat fölemeljék s a fájó sebeket bekötözzék: akkor tudjátok meg, hogy ott mindenütt Jézus él s az ő nagy szive munkálkodik. Óh él Jézus az én, a te, mindnyájunk lelkében. Az ő nevében imádkozunk Istenhez. Az ő nevével megyünk az élet nehéz harcaiba. Az ő lelke világánál keressük üdvösségünket s az ő példája követésében boldogulásunkat. Lássam bár a Golgota keresztlét, a lepecsételt sírboltot, a síró asszonyokat s az elcsüggedt tanítványokat, mégis erős meggyőződéssel hirdetem, hogy él Jézus. Él e földön, de él a halhatatlanság örökös hazájában is.

* * *

Ha Jézus él, *mi is élni fogunk*. Igaz, hogy még távol állunk a mi legtökéletesebb eszményképünktől: Jézustól. Még messzire vannak tőlünk azok a lelki magaslatok, amelyekre ő tanításaiban rámutatott, s amelyeken ő olyan biztos lépésekkel járt földi életében. Hol vagyunk mi az ő hegyeket mozgató, viharokat lecsendesítő, betegeket gyógyító, könnyeket letörlő s mindenfelé áldást hintő hitétől? Hol vagyunk az ő felekezeti, faji és nemzeti korlátokat ledöntő s az egész világot átkaroló nagy szeretetétől? Hol vagyunk mi attól a tökéletes lelki állapottól, amelyben ő magáról elmondhatta: „Én és az Atya egy vagyunk?”

De a nagy feladatok s a távoli magaslatok csak a gyöngékre hatnak csüggesztőleg. A bátrakat és erőseket vonzzák és biztatják s újabb meg újabb erő kifejtésére ösztönzik. Ha mi Jézus nagy szivére tekintünk, ha igazságainak világossága lobog előttünk, ha fennkölt életére gondolunk, a mi által példát adott, hogy „amint ő cselekedett, mi is úgy cselekedjünk:” nem lobban-e lánggra bennünk is a nemes vágy, a szent elhatározás, hogy vele egyesüljünk, hogy őtet kövessük s vele együtt járjuk azokat a magaslatokat, amelyek az Istennel való

lelki egységre vezetnek? És ha van erőnk hozzá felemelkedni, ha van bátorságunk az ő poharát meginni s az ő keresztjét elhordozni, ha elmondhatjuk magunkról az apostollal: „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus:“ akkor vele osztozunk a dicsőségben, az örök élet és a halhatatlanság boldogságában.

Az is igaz, hogy mindenki nem lehet a világ megváltója. Csak keveseknek jut osztályrészébe, hogy a világ világossága legyen, hasonló a hegyre épített városhoz. A gondviselés nem egyformán osztogatja a talentumokat, mert egynek kettőt, a másiknak ötöt, a harmadiknak tizet ad. De a kinek kevés jutott, az is lehet hív a kevesen. Az is meghallhatja az igazságot osztogató Isten szavát: „Jól vagyon jámbor és hű szolgám, kevesen voltál hív, többre bizlak ezután.“ Csak aki elássa vagy eltékozolja a neki adott talentumokat, az vettetik ki a külső sötétségre, hol „leszen sírás és fogcsikorgatás.“ Annyi-féle munkamező áll e földi életben előttünk, hol Istentől kapott erőinket kifejthetjük s azokat a családi, egyházi, vallási, honfiui s egyetemes emberi szempontokból érvényesíthetjük, hogy akiben van akarat és lelkesedés, kitartás és bátorság, szorgalom és munkakedv: az nyomtalanul el nem tűnhetik a mindeneket vizsgáló Isten ítélőszéke előtt, aki „minden cselekedetet ítéletre előhoz.“ Óh, szólaljatok meg ma, nem csupán ti szellemóriásai az elmúlt időknek, prófétái és apostolai az isteni igazságoknak, akik mint megannyi tűzoszlopok ragyogtak a történelemben, hanem ti is névtelen hősök, ti mindnyájan, akik hívek voltatok a kevesen, s mondjátok, hogy reményetekben meg nem csalatkoztatok, hitetek nem volt hiában való, mert hűségetek jutalmát elvettétek a halhatatlanság örök házában!

De mégis hiu reményeket ne tápláljatok keresztények. Jézussal együtt mi is élünk. De csak úgy, ha az ő igáját e földön hordozni tudjuk. Amint a mi nagy amerikai apostolunk: Channing mondja: A halhatatlan boldogság nem egyéb, mint lelki erőink teljes kiképződése, de ezen erők soha sem fejlődhetnek ki sem most, sem jövőben másképpen, csak ha mi magunk szabadon gyakoroljuk azokat. Magasabb lételt remélni,

mialatt lelkünket elhanyagoljuk, nem egyéb öncsalásnál, mit okosság és kijelentés egyaránt kárhoztat. Ne álmadozzatok mennyországról, hova bejuthattok, habár itt kényetek szerint éltetek . . . A halhatatlanság nem szemlélődés vagy gyönyörködtetés végett adatott nekünk. Gyönyörei csak az által valósíthatók, ha küzdünk mi magunkkal és törekedünk magasabb erényekre és kegyességre. Hogy Krisztussal ott fenn egyesülhessünk, egyesülnünk kell vele már itt lélekben, a kísértetek legyőzésében, a szeretetben és jó cselekvésben. A halhatatlanságnak itt kell kezdődni, a magot már most kell elvetni, mely az örökkévalóságban gyümölcsöt teremjen.“ (Vál. Műv. II. k. 161. l.) Ámen.

6. Áldozócsütörtökön.

(Konfirmáció idején).

13. Imádság.

Megfoghatatlan bölcsességű Isten, jó Atyánk! Reád néznek szemeink s hozzád emelkednek lelkeink e szent ünnepen, amidőn egyfelől itt látjuk gyülekezetünk eme fiatal tagjait, akik hitükről vallást kívánnak tenni, másfelől hitünk fényében megjelenik Jézus, a mi örök példányképünk, akit — miután e földön dicsőített téged — egy ily napon megdicsőítettél. Úgy tetszik jó Atyánk, mintha e két nagy jelentőségű képben lelki életünk kezdetét és végét szemlélnők. A vetést és az aratást. A kettő között ott van maga az élet, a vágyakkal és reményekkel, a csalódásokkal és lemondásokkal, a kísértésekkel és küzdelmekkel, az örömmel és sikerekkel, a boldogsággal és boldogtalansággal. És ott vannak a te örök törvényeid, amelyek erején nyugszik az erkölcsi világrénd.

Köszönjük jó Istenünk, hogy a mi lelki szemeinket is felnyitottad, hogy azokkal láthassuk meg a te lítkos útaidat, melyeken vezeted gyermekeidet. Láthassuk meg az ok és okozat

szoros kapcsolatát a munka jutalmában, a hűség áldásában, a szeretet örömeiben, az igazság győzelmében és az önfeláldozás megdicsőítésében; de láthassuk meg a bűn büntetésében, az elbizakodottság megszegyenyülésében, a felmagasztaltás megalázásában és a testi élet halálában. Nem vagyunk már többé kétségben. Tudjuk, hogy ha a te akaratodat teljesítjük; ha a munka, a szorgalom és becsület útjain járunk; ha a hit, remény és szeretet csillagai vezetnek; ha hivek leszünk mind halálig Jézusunknak követésében: akkor vele részesülünk abban a dicsőségben, amelyet megadsz te minden jó gyermekednek. De ha a kísértések legyőznek, ha testi vágyaink felülkerekednek lelkünk szárnyalásán, ha a világot akarjuk megnyerni s lelkünket elveszítjük: akkor csak csalódást és boldogtalanságot arathatunk. Nem vagyunk kétségben. És ha e világban azt kellene látnunk, hogy az ártatlan szenved, a becsület háttérbe szorul, az igaz keresztet hordoz, míg a hamisság, a gyűlölet s a bosszú örvend és uralkodik: még akkor is erős a mi hitünk, hogy elkövetkezik az a lelki aratás, amikor a konkolyt elválasztják a tiszta búzától, hogy a tűzre vessék és megégessék. Óh, mert te vagy jó Istenünk e világban egyetlen ura, s amely dolog és tanács emberektől van, az előbb-utóbb semmivé lesz, de a te akaratodat semmiféle emberi hatalom fel nem tartóztathatja.

E tudat által szentelj fel ma mindnyájunkat a te hűséges szolgálatodra jó Atyánk! Taníts meg, hogy testi és lelki életünket tudjuk egymással összhangzásba hozni, hogy a lélek nemesítse meg a testet, hogy amidőn a testnek élünk, akkor se feledkezzünk meg a lelkünkről. Taníts meg, hogy a föld és az ég között levő nagy távolságot kösse össze a mi hűségünk, a mi igazságunk, a mi szeretetünk és alázatosságunk. A te isteni tökéletességed, mint egy állandó tűzoszlop, ragyogjon előttünk, hogy az vezessen, emeljen és támogasson minket gyöngeségünkben és erőtelenségünkben s mutassa az utat örök hazánk felé.

De különösen szenteld fel a te hűséges szolgálatodra azokat az ifjú lelkeket, akik szent vágyódásokkal és erős elhatározásokkal állanak előtted e pillanatban. Áld meg őket az

értelem világosságával, a szív melegségével s az akarat erejével. Az evangélium, amelynek igazságait megismerték, legyen útműtatójuk. Jézus, a mi legfőbb mesterünk, példányképük. És te jó Atyánk, ki eddig is vigyáztál reájuk, légy egész életükben gondviselőjük, hogy általuk is gyarapodjék a te országod. Ámen.

14. Életünk célja s hitünk diadala.

Alapige: Márk 16. r. 19. v.: „Az Úr annakokáért, minekutánna szólott volna nekik, felviteték mennybe.”

Régi igazság, hogy az élet, a természet s ezeknek minden egyes jelensége olyan, amilyen lelkiállapottal fogadjuk, amilyen szemüvegen keresztül nézzük a dolgokat és jelenségeket. Egy táj, amely mellett közönséges lelkületű ember minden nagyobb megindulás nélkül halad el, a művészi lelket megihleti s alkalmat ad egy sokakat gyönyörködtető festői kép megteremtésére. A virágot a durva lelkű ember széttapossa, a nemesen éző szív pedig keblére tűzi és gyönyörüségét találja benne. Egy egyszerű várrom, amelyben a mindennapi ember nem lát egyebet, mint építési anyagot, az ahhoz értő régiségbűvár előtt, rég múlt idők tanúságait rejti magában s akárhányszor egy kor kulturális hagyományaira nyújt tájékozódást. Egy zenei mű, amelyben a járatlan nem lát egyebet, mint kellemes vagy kellemetlen hangok vegyületét: az ahhoz értő előtt egy fönséges harmonia, mely a művész lelkének háborgó indulatait vagy némán hívó és megadó fájdalmait juttatja kifejezésre. Szóval olyan az élet, amilyen szemmel nézzük azt, s ott, ahol az egyik szem semmit sem lát, a másik a színek, az alakok, az árnyalatok összhangját fedezi fel s a halottnak látszó világból egy egész történelmet olvas le.

Olyan a biblia is, amilyen lelki állapottal vesszük ke-